

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

23.01.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал daily](#)

✓ Безработицата в света ще продължи да се увеличава

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2013/01/22/1988505_bezraboticata_v_sveta_shte_produlji_da_se_uvelichava/

Задълбочаването на структурната безработица в света заради кризата не е подминало и България. Индексът, който показва разминаването между образованието на безработните в сравнение със заетите, е бил 20% през 2011 г. и се увеличава спрямо десет години по-рано с около 5 процентни пункта. Това сочи докладът "Глобални тенденции на заетостта през 2013 г." на Международната организация по труда (МОТ).

Стойността на индекса за България е сравнима с данните за други развити страни, като Белгия и Норвегия например, но е с около 5 процентни пункта над средните стойности за 26 държави в Европа, за които тя е изчислена.

Изводът е, че България е сред страните в ЕС, в които безработицата вследствие на неравномерното търсене и предлагане на работни умения е най-сериозна.

В световен мащаб пък според експертите от МОТ през 2012 г. пазарът на труда "се е потопил" повторно. През миналата година загубените работни места са били 4.2 млн., а общият брой на безработните е достигнал 197.3 млн. души.

Авторите заключават, че въпреки прогнозираното от различни експерти възстановяване на икономиката в средносрочен план растежът няма да е достатъчен, за да осигури бързо намаляване на безработицата.

Две години търсене

Според данните на международната организация средната продължителност на безработицата също се е увеличила значително между 2007 и 2011 г. В България преди кризата хората са търсели работа средно в продължение на малко под 15 месеца, докато за 2011 г. този срок се е удължил до почти 2 години. За сравнение - в южната ни съседка Гърция този показател е нараснал с около 20 месеца и достига 35 месеца. Всъщност по последни данни на Националния статистически институт (НСИ) за третото тримесечие на миналата година продължително безработните в България са почти 222 хил. души. Това означава, че над половината от всички търсещи работа не са намерили такава над една година.

Една от възможните причини за дългото оставане извън пазара на труда е именно разликата между необходимите умения и тези, които търсещите заетост притежават. В България сред най-търсените специалисти са "техничарите" - например инженерни и ИТ специалисти. Образованието обаче продължава да се задъхва пред трудната задача да обучи такива кадри.

Освен дългосрочната безработица друг задълбочаващ се проблем в световен мащаб е увеличаването на неформалната заетост, особено в някои преходни икономики в Източна Европа и Централна Азия, твърдят авторите на доклада.

Заедно в нещастieto

Прогнозите на МОТ за пазара на труда в света през 2013 г. не са розови. Според техните изчисления тази година ще надмине рекордния брой безработни от 2009 г., когато 199 млн. души нямаха работа. Очакванията на международната организация са безработните по света да се увеличат с още 5.1 млн. през тази година и да достигнат 202 млн. Прогнозата за 2014 г. също е негативна - хората, които ще загубят работата си, ще нараснат с още 3 млн. души.

Така равносметката за общото състояние на пазара на труда спрямо годината преди кризата е, че от 2007 до 2011 г. загубените работни места са се увеличили с 28.4 млн. От тях половината са в развитите икономики - епицентъра на световната икономическата криза. През миналата година обаче вторичните ефекти върху развиващите се икономики са се задълбочили. Така според данните на МОТ от всички 4.2 млн. души, изгубили работата си през 2012 г., едва една четвърт са от развитите икономики.

Още 39 млн. души са отпаднали от пазара на труда, защото намирането на заетост се е оказало за тях непостижимо.

"Дупката" от загубени работни места между 2007 и 2011 г. обаче възлиза на 67 млн., когато прибавим и хората, които са излезли от трудовия пазар.

Само в България броят на обезкуражените лица пък е около 212 хил. (по данни на НСИ за периода юли-септември 2012 г.). Те обаче не влизат в официалната статистика като безработни, тъй като те на практика са се отказали да търсят заетост, и това значително изкривява представата за реалния брой на хора, които не работят.

По принцип стандартно заетостта е последният показател, който се възстановява след периоди на икономически спад.

Според експертите от МОТ в момента в световен мащаб се разрушават повече работни места, отколкото се създават.

Причината за това е, че погрешното разпределение на ресурсите преди кризата и последвалите от това свръхинвестиции в определени сектори, изискват време да бъдат коригирани.

Заплаха за младежите

Младежите са една от най-заstraшените групи на пазара на труда, като в момента почти 74 млн. от тях търсят заетост.

Миналата година безработицата сред младежите е скочила до 12.6%, а през 2017 г. от МОТ очакват тя да достигне 12.9%.

Кризата е причина за едно ново явление, отбелязват от международната организация. Това е трайна безработица сред младите хора "още от идването им на трудовия пазар", а такава ситуация не е наблюдавана никога досега. Днес 35% от безработните млади хора са без постоянно препитание от най-малко 6 месеца в страни с развити икономики, докато през 2007 г. техният дял е бил 28.5%.

При тази обстановка все повече млади хора напускат пазара на труда и нито ходят на работа, нито се водят за безработни, нито учат или се подготвят професионално.

✓ ДДС ускорител за коректните фирми

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/01/22/1989095_dds_uskoritel_za_korektnite_firmi/

Събирането на данъци традиционно става основно на принципа на тоягата от заплахата от санкции и ревизии. След няколко месеца обаче Националната агенция за приходите вероятно ще се сдобие и с един отдавна искан от бизнеса инструмент, който като идея е по-близо до моркова. Вероятно предизборно ще тръгне т.нар. златен регистър по ДДС. В него ще влязат фирми - изрядни данъкоплатци, които ще могат да си възстановяват надвнесения косвен данък по-бързо и ще се ревизират през по-дълъг интервал от време. За идеята финансовият министър Симеон Дянков говори активно от началото на годината. А според източници на "Капитал Daily" от управляващите конкретната концепция за регистъра ще бъде представена най-късно в началото на февруари. Засега е ясно, че "златните" дружества ще получават надвнесения ДДС до 10 дни, а не както е в момента - минимум 30 (в някои случаи процесът отнема дори години). Ако мярката заработи, тя може да повиши ликвидността в икономиката и да подобри бизнес средата. Обещанието на министъра е да бъдат изработени ясни и публични критерии кои компании ще могат да получават преференциално обслужване от данъчната администрация. И тук идва трудната част - как точно да се прокара разделителна линия между фирмите. Според някои данъчни експерти не съществуват обективни изисквания, по които да се отсеят "белите" компании от тези, които имат склонност към укриване на данъци. Според други ефектът от въвеждането на регистъра е по-важен и дори и с несъвършенства той е стъпка в посока подобряване на бизнес средата в очите на чуждите инвеститори.

Да няма дискриминация

Все още не е ясно какви точно ще са критериите за "златния регистър". Източник от НАП обясни, че най-вероятно ще се приложи комбинация от изисквания за добросъвестно поведение на данъкоплатец и финансово състояние на компанията.

Обсъждани варианти са да се изиска печалба в две от последните пет години или за последните три последователни години, което обаче няма общо с надвнесения ДДС.

Друго изискване ще е ревизиите на компанията да не са приключвали с издаването на наказателно постановление. Рискът тук е начислените допълнително данъчни задължения след ревизията да са вследствие на грешно тълкуване на закона, а не заради умишлени нарушения на компанията.

Сред предложенията на бизнеса са компанията да нямат данъчно-осигурителни и други задължения към републиканския и местните бюджети. Освен това те да не са попаднали в някой от докладите за нередности при изпълнение на обществени поръчки или други проекти, финансирани с публични средства през последните 5 години. Критерии може да бъдат и навиците за плащане в самите фирми според Българската стопанска камара (БСК). Изисквания за изрядни плащания на работните заплати също са предложени на НАП, но не е сигурно дали ще бъдат включени в документа.

В една от черновите на проекта през 2011 г. идеята беше в регистъра да влязат всички дружества, обслужвани от дирекция "Големи данъкоплатци". Предложението бе обосновано с факта, че почти всяка от тези компании се ревизира поне веднъж годишно. Честият контрол дисциплинира поведението им и е много вероятно, ако очакват ревизия, фирмите да не прибегват към измами, аргументираха се данъчните.

В категорията на големите данъкоплатци обаче попадат около 1100 фирми. Според представители на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) и на БСК подобно правило ще е дискриминационно. Причината е, че бързото възстановяване на ДДС е мярка, която увеличава ликвидността на фирмите, а малките и средните предприятия се нуждаят да разполагат със средствата си не по-малко от големите.

За и против

Бившият ръководител на дирекция "Данъчна политика" в Министерството на финансите Людмила Елкова коментира, че мярката трудно ще сработи, така че едновременно да защити интереса на бюджета и да не дискриминира отделни групи фирми. Това според нея ще е повод критериите да се атакуват в съда.

Други данъчни експерти споделят мнението, че каквито и критерии да се измислят, в тях ще има доза субективизъм. Например, ако залегне изискването компанията да няма наказателно постановление, от регистъра ще отпаднат и дружества, които някога са пропуснали срок, като подаване на някоя декларация например. Така дори те да са с изрядно досие като данъкоплатец, ще останат извън регистъра.

Според експерт от голяма консултантска компания пък въпросът е по-принципен и това е начин да се подпомогнат всички компании по веригата, а не само директно включените в регистъра. "Тук говорим по-скоро за състезание между България и останалите държави за привличане на мобилни бизнеси, а не за състезание между държавата и данъкоплатците", обясни той.

Защо решението е необходимо

Както тройната коалиция в края на управлението си, така и ГЕРБ в първата си година използваша задържането на ДДС кредит чрез по-дълги ревизии с чисто фискални цели - да спасят касовото изпълнение на бюджета. Така в един момент държавата лиши бизнеса от стотици милиони ликвидни средства под формата на задържан ДДС.

Така въпросът за създаване на "златен регистър" бе поставен като искане пред правителството от работодателските организации като средство за защита, което ще гарантира, че държавата няма да пренесе проблемите си поне върху фирми с изрядно данъчно досие. Създаването му бе записано и в антикризисния пакет с мерки от април 2010 г., който бе подписан от премиера Бойко Борисов, няколко бизнес организации и синдикатите.

След като особено тежката за икономиката първа половина на 2010 г. отмина обаче, темата бе забравена, за да се появи в месеците преди парламентарните избори.

В името на изборите

За неизпълненото обещание да се създаде "златен регистър" през декември напомни Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ). На годишната среща на бизнеса с правителството нейният председател Огнян Донев повдигна въпроса за създаването на регистъра. Финансовият министър Симеон Дянков пък обеща спешни мерки за подобряване на бизнес средата в месеците до изборите и дори се ангажира да поиска от всеки министър с икономически ресори конкретни мерки в отделните сектори.

✓ Около четвърт от световното богатство е в офшорни зони

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2013/01/22/1989068_okolo_chetvurt_ot_svetovnoto_bogatstvo_e_v_ofshor_ni/

Близо 32 трлн. долара, или около една четвърт от световното богатство, е съсредоточено в държавите, известни като данъчни убежища. Ако тези активи бъдат обложени в съответствие с данъците върху печалбата в останалите страни, това би могло да донесе допълнителни данъчни приходи от най-малко 189 млрд. долара в глобален мащаб. Тези допълнителни средства от своя страна след това биха могли да бъдат насочени към мерки за намаляването на бедността по света.

Това са част от изводите от доклад на анализаторите от международната неправителствена организация Oxfam International, която се бори с бедността в глобален мащаб. Документът е изготвен за годишната среща на Световния икономически форум, която ще се проведе в периода 23-27 януари в швейцарския курорт Давос. Фокусът на проучването е поставен върху негативните ефекти от натрупването на екстремни печалби и богатство върху обществото като цяло и върху възможностите за решаването на проблема с бедността.

В търсене на нов фокус

"През последното десетилетие фокусът се поставя изключително върху едната половина на проблема за неравенството – прекратяването на крайната бедност", посочват авторите на доклада. Те обаче твърдят, че следва да се обърне внимание и на прекомерното натрупване на активи, което според тях е не само неетично, но и икономически неефективно, подкопава политическите системи, разделя обществото и има разрушителен ефект върху околната среда. Ето защо от Oxfam призовават световните лидери да си поставят за цел към 2025 г. да сложат край на прекомерните богатства, като ограничат наблюдаваните крайности по отношение на печалбите, и да се посветят на намаляването на задълбочаващите се неравенства най-малко до равнищата им от 90-те години на миналия век.

"Вече не можем да се преструваме, че създаването на богатство за неколцина в крайна сметка ще се окаже от полза за мнозина – твърде често е вярно обратното", коментира изпълнителният директор на Oxfam International Джереми Хобс. По думите му концентрацията на ресурси в ръцете на 1% от хората на върха (или около 60 млн. души) "потиска икономическата активност и усложнява живота на всички останали – особено за тези, които са в основата на икономическата стълбица".

Задълбочаване на неравенствата

Само за последните 20 години печалбите на най-богатите са се увеличили с 60%, показват изчисленията на анализаторите от Oxfam International. При това се оказва, че през последните няколко години финансовата криза всъщност ускорява тези темпове на нарастване, вместо да ги забавя. Показателен пример в това отношение е фактът, че от началото на кризата пазарът на луксозни стоки отчита двуцифрен ръст, посочват от организацията.

Същевременно авторите на доклада изчисляват, че реализираните през 2012 г. само от най-богатите 100 милиардери нетни печалби в размер на 240 млрд. долара биха били достатъчни за елиминиране на крайната бедност четири пъти. Така например в редица страни от много години заплатите на практика почти не са се увеличавали в реално изражение. Ако обаче средствата се разпределят по-равномерно между населението, това би увеличило покупателната способност на хората, което от своя страна ще задвижи растежа и ще намали неравенствата, се посочва в документа.

Като един от факторите, които допринасят за създаването и задълбочаването на неравенствата, от организацията посочват и регулациите по отношение на данъчното облагане. "От данъчни убежища до хлабави закони в областта на заетостта – богатите са облагодетелствани от една глобална икономическа система, която е нагласена в тяхна полза", казва Джереми Хобс. Според анализаторите е необходимо да се работи в посока затваряне на данъчните убежища, както и за прекратяване на наблюдаваното в световен мащаб своеобразно съревнование за предлагане на най-ниски данъци например чрез приемане на минимална глобална корпоративна данъчна ставка. Сред мерките, които от Oxfam предлагат, са още завръщане към по-строги форми на данъчно облагане, като например налагане на лимити върху бонусите и определяне на тавани на възнагражденията, които да бъдат обвързани с установените минимални равнища на заплатите.

✓ Дянков обеща 130 млн. лв. за работни места

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1733255>

Правителството ще обсъди в идните 10 дни програма за създаване на нови работни места на обща стойност 100-130 млн. лева, обяви в Брюксел финансовият министър Симеон Дянков, предаде нашият кореспондент в столицата на Белгия Веселин Желев. Към планираните в бюджета 73 млн. лева за пазара на труда Министерският съвет смята да прибави от 30 до 60 млн. лева.

Дянков се въздържа да прогнозира колко допълнителни работни места могат да се създадат за трайно безработни, младежи до 29 г. и млади майки. Те ще бъдат назначавани за 9 до 12 месеца, а с получената квалификация след това по-лесно ще си намерят работа. Според министъра този модел е доказал ефективността си в Европа, например в Швеция. Според разчетите на социалното министерство със сегашния бюджет на националния план за заетост ще се намери работа на 22 177 безработни. Средствата се насочват приоритетно към общини с висока безработица. С тях се подпомагат младежи, хора с увреждания, в предпенсионна възраст или с ниска квалификация, които намират работа най-трудно. В повечето случаи те получават по 310 лв. заплата - колкото е минималното възнаграждение в България. Министърът на финансите добави, че от общо 365 хиляди души без препитание у нас 200 000 са трайно безработни. Те не са имали работа и преди 2008 г., каза Дянков. Той отрече мярката да има предизборен характер. "И преди съм казвал, че за мен всеки ден е предизборен", заяви вицепремиерът.

Другият инструмент за борба с безработицата са средствата от ЕС. През 2013 г. са предвидени 380 млн. лв., с които 100 000 души трябва да започнат работа или да се обучават. Тези средства обаче вече са разпределени. Затова, ако правителството иска да създаде допълнителни работни места, трябва да увеличи държавната субсидия за пазара на труда.

[Вестник Класа](#)

✓ Рубини: Световната икономика ще е с ръст от около 3% през 2013 г.

http://www.klassa.bg/news/Read/article/222264_%D0%A0%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%BD%D0%B8%3A+%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D1%89%D0%B5+%D0%B5+%D1%81+%D1%80%D1%8A%D1%81%D1%82+%D0%BE%D1%82+%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE+3%25+%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7+2013+%D0%B3

Икономическият ръст на световната икономика вероятно ще бъде около 3% в глобален мащаб, прогнозира икономистът Нуриел Рубини в коментар за Project Syndicate. Според него темповете на възстановяване ще са различни в различните региони на света. Те ще са изключително бавни в развитите икономики, където растежът ще се движи около 1%, и по-бързи в развиващите се страни, където се очаква ръст от около 5%.

Болезненото намаляване на задлъжнялостта в развитите икономики ще продължи, като това ще забави икономическия растеж там, посочва Рубини. Възстановяването на икономиките ще се забави допълнително от фискалните ограничения, които със сигурност вече не са „спациалитет“ само на затруднените държави от периферията на еврозоната и Великобритания. Бюджетните икономии вече се разпространяват и към ядрото на еврозоната, САЩ и другите развити икономики с изключение на Япония, подчертава икономистът. Централни банки на най-големите развити икономики са ангажирани с някаква форма на количествени улеснения. Глобалната икономика обаче се изправя пред серия „мини рискове“, предупреждава Нуриел Рубини.

Първо, частичната бюджетна сделка в САЩ, която се отнасяше до данъчното облагане, не доведе, поне досега, до преодоляването на фискалната пропаст. Предстои „грозна битка“ за „тавана“ на дълга и ограничаването на бюджетните разходи на Вашингтон.

Не са решени и фундаменталните проблеми на еврозоната, въпреки че Европейската централна банка (ЕЦБ) се справи с риска от разпадането на паричния съюз. Тези проблеми, заедно с цялостната политическа несигурност, ще се възродят през втората половина на годината, прогнозира икономистът.

В крайна сметка стагнацията и рецесията, изострени от фискалното затягане, и продължаващата кредитна криза, вече са нормални за Европа. Не е решен и проблемът с огромните публични и частни дългове. Частният сектор няма да има никаква причина да продължава да финансира дефицитите по текущите сметки.

Друг източник на проблеми е Китай, където икономиката продължава да се надява на нов кръг стимули. Моделът на растеж на страната не е устойчив и се базира на прекомерен износ и фиксирани инвестиции, високи спестявания и ниско потребление. Очаква се до второто полугодие да се засилят инвестициите в имоти, инфраструктура и в индустрията, но едва ли новото управление на страната ще приложи по-радикални реформи за увеличаването на доходите на домакинствата, а оттам и на потреблението, което означава, че БВП няма да нараства достатъчно.

Друг проблем, който очертава Рубини, е забавянето на много от развиващите се държави, сред които са и останалите страни от БРИКС, в които все още контролираните от държавата компании и банки играят огромна роля за икономиката. Целият Близък и Среден Изток – от държавите от Магреб до Афганистан и Пакистан, е социално, икономически и политически нестабилен, като „арабската пролет се превръща в арабска зима“.